

Vejledende løsningsforslag til

Eksamensopgaven 26. februar 2010

i faget

Økonomistyring

på Akademiuddannelsen

Emner i opgavesættet:

- opgave 1 **Optimering ved fleksibel kapacitet**
- opgave 2 **Investering og differensinvestering**
- opgave 3 **Budgettering**
- opgave 4 **Wilsons formel**
- opgave 5 **Effektiv rente og udnyttelse af kontantrabat**

Opgave 1

Alternativ	Salgspris	Stk.	VE	DB pr. stk.	DB totalt	Salgsfrem. Omkostn.	MFB	Timer	Diff.bidrag /time	Prioritet	Δ timer
0	kr -	-	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	-			
Prag 1	kr 600	1.000	kr 230	kr 370	kr 370.000	kr 80.000	kr 290.000	250	kr 1.160,00	1	250
Prag 2	kr 550	1.200	kr 230	kr 320	kr 384.000	kr 50.000	kr 334.000	300	kr 880,00	3	50
Prag 3	kr 500	1.500	kr 230	kr 270	kr 405.000	kr 35.000	kr 370.000	375	kr 480,00	6	75
Prag 4	kr 450	1.900	kr 230	kr 220	kr 418.000	kr 22.000	kr 396.000	475	kr 260,00	9	100
Prag 5	kr 410	2.400	kr 230	kr 180	kr 432.000	kr 16.000	kr 416.000	600	kr 160,00	10	125
0	kr -	-	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	-			
Wien 1	kr 500	1.200	kr 280	kr 220	kr 264.000	kr 55.000	kr 209.000	200	kr 1.045,00	2	200
Wien 2	kr 480	1.500	kr 280	kr 200	kr 300.000	kr 49.000	kr 251.000	250	kr 840,00	4	50
Wien 3	kr 460	1.800	kr 280	kr 180	kr 324.000	kr 35.000	kr 289.000	300	kr 760,00	5	50
Wien 4	kr 430	2.400	kr 280	kr 150	kr 360.000	kr 30.000	kr 330.000	400	kr 410,00	7	100
Wien 5	kr 400	3.300	kr 280	kr 120	kr 396.000	kr 21.000	kr 375.000	550	kr 300,00	8	150

Alternativ	Diff.bidrag /time	Prioritet	Δ timer	Σ timer
Prag 1	kr 1.160,00	1	250	250
Wien 1	kr 1.045,00	2	200	450
Prag 2	kr 880,00	3	50	500
Wien 2	kr 840,00	4	50	550
Wien 3	kr 760,00	5	50	600
Prag 3	kr 480,00	6	75	675
Wien 4	kr 410,00	7	100	775
Wien 5	kr 300,00	8	150	925
Prag 4	kr 260,00	9	100	1.025
Prag 5	kr 160,00	10	125	1.150

Produktionskapacitet 700 timer

Produktionstid Prag 15 minutter pr. stk.

Produktionstid Wien 10 minutter pr. stk.

Maximale overarbejdstimer 175 timer

Opgave 1.1

Alternativ	Pris	Afsætning	Timer	MFB totalt
Prag 3	kr 500,00	1.500	375	370.000
Wien 4	kr 430,00	2.400	400	330.000
Overarbejde	kr 240,00	x	75	kr 700.000
				kr 18.000
				kr 682.000

Opgave 1.2

Alternativ	Pris	Afsætning	Timer	MFB totalt
Prag 4	kr 450,00	1.900	475	kr 396.000
Wien 5	kr 400,00	3.300	550	kr 375.000
			1.025	kr 771.000
Outsourcing	kr 210,00	x	200	kr 42.000
Overarbejde	kr 240,00	x	125	kr 30.000
				kr 699.000

NB!

Da man kan lave 6 stk. i timen af Wien koster de 6 x kr. 35,- = kr. 210,- pr. time i max. 200 timer. Outsourcing er derfor billigere end overarbejde, hvorfor denne mulighed skal udnyttes først! (det er dog kun Prag 4 og Wien 5, der kan betale for outsourcing og/eller overarbejde pr. time, fordi her er differensbidrag > meromkostning)

Mulig udeproduktion 1.200 stk. Wien

Merindtjeningen andrager herefter **kr 17.000**

Opgave 2

Andel af kapacitetsomkostninger skal der ses bort fra i hele opgaven!

Investeringssummen udgør kr 3.000.000 = PV
 Levetiden udgør 5 år = N
 Scrapværdien udgør kr 150.000 og = FV
 Kalkulationsrenten er på 14% = I/Y

Afsætningen udgør pr. år 4.000 stk.

Salgspris pr. stk. kr 400
 - variable enhedsomk. kr 115
DB pr. stk. **kr 285**
 DB totalt pr. år kr 1.140.000
 - salgsfremmende omk. kr 150.000
 - vedligeholdelse kr 80.000
Indtjening pr. år udgør **kr 910.000 = PMT**

Beregning af max. Investering	
N	5
I/Y	14,00%
CPT + PV	-3.202.008,98
PMT	910.000,00
FV	150.000,00

Opgave 2.1

Kapitalværdien udgør **3.202.008,98 - 3.000.000 = kr 202.009 = Lønsomt**

Alternativt kan den interne rentefod beregnes:

Beregning af intern rentefod	
N	5
CPT + I/Y	16,71%
PV	-3.000.000,00
PMT	910.000,00
FV	150.000,00

INTERN RENTE = **16,71%** > 14% = **Lønsomt**

Opgave 2.2

Krav til årlig ydelse kr 851.158 PMT ←
 + salgsfrem. omk. + vedligehold kr 230.000
 Minimums-DB kr 1.081.158 Krævet DB
 Krævet afsætning **3.794** stk. = minimums-DB på kr. 1.081.158 / DB pr. stk. på kr. 285

Beregning af krævet Ydelse	
N	5
I/Y	14,00%
PV	-3.000.000,00
CPT + PMT	851.158,11
FV	150.000,00

Alternativt kan der beregnes således:

Beregning af tabt Ydelse	
N	5
I/Y	14,00%
PV	-202.009
CPT + PMT	58.841,89
FV	0,00

(= kapitalværdien)

= mulig mistet indtjening pr. år / DB pr. stk.

58.841,89 / kr 285

= mulig mistet afsætning pr. år = 206 stk. => nødvendig afsætning på min.

3.794 stk.

Opgave 2.3

Der spares kr. 10 pr. stk. for 4.000 stk. sportstasker = kr 40.000 p.a.

Beregning af intern rentefod	
N	5
CPT + I/Y	14,74%
PV	-150.000,00
PMT	40.000,00
FV	30.000,00

= merinvesteringen

= merindtjeningen

= mer-scrapværdien

Da differensinvesteringens interne rentefod på 14,74% er større end kalkulationsrenten på 14% vil det være lønsomt at investere i Z-20

Alternativt kan der beregnes på kapitalværdien af Z-20 således:

Salgspris pr. stk.	kr	400	
- variable enhedsomk.	kr	105	
DB pr. stk.	kr	295	
DB totalt pr. år	kr	1.180.000	
- salgsfremmende omk.	kr	150.000	
- vedligeholdelse	kr	80.000	
Indtjening pr. år udgør	kr	950.000	= PMT

Beregning af max. Investering	
N	5
I/Y	14,00%
CPT + PV	-3.354.913,28
PMT	950.000,00
FV	180.000,00

Kapitalværdien udgør **3.354.913,28 - 3.150.000 = kr 204.913** = Lønsomt, da kapitalværdien > kr. 202.009 for X-101

OPGAVE 3

DATA FRA OPGAVEN

Forventet resultatopgørelse for 2009 - (1.000 kr.):

Omsætning	12.000
Variable omkostninger	8.500
DB	3.500
Reklame	355
MFB	3.145
KKO	2.000
Indtjeningsbidrag	1.145
Afskrivninger	600
Resultat før renter	545
Renteomkostninger	145
Resultat før skat	400

Forventet balance pr. 31.12.2009 – (1.000 kr.).

Aktiver:		Passiver:	
Anlægsaktiver:		Egenkapital:	
Ejendom	3.300	Aktiekapital	1.000
Maskiner og inventar	5.600	Overført fra tidligere år	2.485
Anlægsaktiver i alt	8.900	Overført fra årets resultat	400
		Egenkapital i alt	3.885
Omsætningsaktiver:		Gæld:	
Varelagre	2.400	Finanslån	7.050
Varedebitorer	2.500	KK gæld	605
Likvid beholdning	200	Varekreditorer	2.340
Omsætningsaktiver i alt	5.100	Skyldigt udbytte	120
		Gæld i alt	10.115
Aktiver i alt	14.000	Passiver i alt	14.000

maksimum = 1.300

Opgave 3.1

	Regnskab 2009	Pris- ændring	Mængde- ændring	Budget 2010
Omsætning	12.000	1,040	1,080	13.478
Variable omkostninger	8.500	0,950	1,080	8.721
DB	3.500			4.757
Reklame	355	+ 82		437
MFB	3.145			4.320
KKO	2.000	1,05	1,00	2.100
Indtjeningsbidrag	1.145			2.220
Afskrivninger	600	+ 300		900
Resultat før renter	545			1.320
Renteomkostninger	145	+ 55	1,00	200
Resultat før skat	400			1.120
			skat	280
			Årets resultat	840

25%

Opgave 3.2

Omsætningshastigheder:

Varelager:
Debitorer:
Varekreditorer:

OMS.HASTIGHED:	
Varelager:	4,0
Debitorer:	5,0 =360/72
Varekreditorer:	5,0 =360/72

Varekøb 2010 = VF + VL ultimo - VL primo:

$$= 8.721 + 2.180 - 2.400$$

Ultimobeholdninger

Varelager:
Debitorer:
Varekreditorer:

Budgettal	Omsætningshast.	Ultimobeholdning
8.721	4,0	2.180
13.478	5,0	2.696
8.501	5,0	1.700

Likviditetsbudget for 2010 i kr. 1.000:			
Indtjeningsbidrag			2.220
+/- ændring i	<i>Primo</i>	<i>Ultimo</i>	
Varelager	2.400	2.180	220
Debitorer	2.500	2.696	- 196
Varekreditorer	2.340	1.700	- 640
- renter			- 200
- skat			- 280
<i>Driftens likviditetsvirkning</i>			1.124
- Investeringer i året			- 1.400
+ <i>Finansielle indbetalinger</i>			

Opgave 3

Nyt lån til maskinkøb		800
<i>- Finansielle udbetalinger</i>		
Afdrag på finansielle lån	- 700	
Udbytte	- 120	- 820
Samlet likviditetsvirkning		
		- 296
+ Likvide midler primo		200
+ Disponibel kassekredit primo		695
Likvide midler ultimo		599

Opgave 3.3

<i>Noter:</i>	Maskiner & inventar	<i>Noter:</i>	Finansielle lån
Primo	5.600	Primo	7.050
+ tilgang (investeringer)	1.400	forhøjelse	0
- afskrivninger	- 900	- afdrag	- 700
Ultimo	6.100	Ultimo	6.350

<i>Noter:</i>	KK	<i>Noter:</i>	Ovf. Overskud
KK max.	1.300	Fra resultatbudget	840
-Likv. Midler ultimo	- 599	- 10% beregnet udbytte	100
ovf. Til kasse	100	Rest til Egenkapital	740
KK gæld Ultimo	801		

Budgetteret balance ultimo 2010 i kr. 1.000			
Aktiver		Passiver	
<i>Anlægsaktiver:</i>		<i>Egenkapital:</i>	
Grunde og bygninger	3.300	Egenkapital primo	1.000
Maskiner og Inventar	6.100	+ Reserver (inkl. sidste års overskud)	2.885
Anlægsaktiver i alt	9.400	+ Overskud ekskl. Skyldigt udbytte	740
		Egenkapital ultimo	4.625
		<i>Langfristet gæld</i>	
		Finansielle lån	6.350
<i>Omsætningsaktiver:</i>		<i>Kortfristet gæld:</i>	
Varelagre	2.180	Nyt anlægslån	800
Varedebitorer	2.696	Kassekredit	801
Kasse	100	Varekreditorer	1.700
		Skyldigt udbytte	100
Aktiver i alt	14.376	Passiver i alt	14.376

Opgave 4

OPGAVE 4

Mængde	5.000 m ³	=	F
Indkøbspris	kr 1.500,00 pr, m ³	=	P
Ordreomkostninger	kr 300,00 pr. køb	=	O
Lageromkostninger	20%	=	R
Sikkerhedslager	1.000 m ³		

Wilson's formel:

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times F \times O}{P \times R}}$$

$$Q = \sqrt{\frac{2 \times 5.000 \times \text{kr } 300,00}{\text{kr } 1.500,00 \times 20\%}}$$

$$Q = \underline{\underline{100 \text{ m}^3}}$$

Opgave 4.1

Antal indkøb pr. år = $\frac{5.000}{100} = \underline{\underline{50 \text{ gange pr. år}}}$

Opgave 4.2

Lageromkostninger	$\frac{100 \times \text{kr } 1.500,00 \times 20\%}{2}$	=	kr 15.000
Ordreomkostninger	$\frac{5.000 \times \text{kr } 300,00}{100}$	=	kr 15.000
i alt			kr 30.000

Sikkerhedslagerets værdi vil udgøre;	$\text{kr } 1.500,00 \times 1.000 \times 20\%$	=	kr 300.000
+ lager- og ordreomkostninger jf. beregning ovenfor		=	kr 30.000
I alt			kr 330.000

OPGAVE 5

Opgave 5.1

Rentesatser mv.:

Kvartårlig rentesats	2,00%		
Provision pr. kvartal	0,50%		
		Rente pr. kvartal	Provision pr. kvartal
Kassekredit maksimum	kr 1.300.000,00		kr 6.500,00
Gns. træk på KK	kr 800.000,00	kr 16.000,00	
Rente & provision pr. kvartal		kr 22.500,00	

Effektiv rente pr. kvartal $22.500 \times 100 / 800.000 =$ **2,81%**

	N	I/Y	PV	PMT	CPT+FV
Effektiv rente p.a.	4	2,81%	- 100,00	0	111,73

Effektiv rente p.a. 11,73% (ved et gennemsnitligt træk på kr. 800.000 på KK)

Opgave 5.2

Beregnet med effektiv rente

Der er plads inden for maksimum til betaling af fakturaen, hvorfor provisionen ikke skal belaste beregningen!

Vi får derfor følgende sammenligningsrente fra KK:

	N	I/Y	PV	PMT	CPT+FV
Effektiv rente p.a.	4	2,00%	- 100,00	0	108,24

Effektiv rente p.a. 8,24% (ved betaling af fakturaen på kr. 50.000 - 1,5%)

Total antal kreditdage	72	Antal perioder p.a.	
- løbende måneds gns. Dage	10	= 360 / 62 =	5,806452 gange
Antal dage til tidligere træk på KK	62		

Effektiv rente pr. betaling $1,5 * 100 / (100-1,5) =$ **1,52%**

	N	I/Y	PV	PMT	CPT+FV
Effektiv rente p.a.	5,806451613	1,52%	- 100,00	0	109,17

Effektiv rente p.a. 9,17%

Opgave 5

Det er bedre at betale inden for 10 dage, idet renten på KK er lavere end besparelsens effektive rente

Opgave 5.2

Beregnet i kroner:

Fakturabeløb	kr	50.000,00	
- kontantrabat på 1,5%	kr	750,00	
Beløb til betaling	kr	49.250,00	(dette er det rentebærende beløb !)

$$\text{Rente af det betalte beløb på KK: } \frac{\text{kr } 49.250,00 \times \frac{\text{rentedage } 62}{360} \times \text{rentesats } 8,00\%}{1} = \text{kr } 678,56$$

Heraf ses, at det betalte rentebeløb er mindre end kontantrabatten, hvorfor det vil være lønsomt at udnytte denne

**Pointfordeling til Eksamensopgaven 26. februar 2010
i faget Økonomistyring**

Opgave	Point pr. delopgave	Point pr. opgave
1.1	12	25
1,2	13	
2.1	11	25
2.2	6	
2.3	8	
3.1	8	30
3.2	11	
3.3	11	
4.1	7	10
4.2	3	
5.1	4	10
5.2	6	
i alt		100

Karakter	Points i alt
12	93 – 100
10	84 – 92
7	66 – 83
4	55 – 65
2	45 – 54
0	25 – 44
-3	0 – 24